

Marko Babić

DRUGO TIPSKO IZDANJE DIJELA PONTIFIKALA "REĐENJE BISKUPA, PREZBITERA I ĐAKONA"

Dana 10. svibnja 1989. Sveti je otac papa Ivan Pavao II. potvrdio predloženi tekst za tipsko izdanje dijela pontifikala pod naslovom *De Ordinatione Episcopi, Presbyterorum et diaconorum*. Tekst je objelodanjen s popratnim dekretom Kongregacije za bogoštovlje od 29. lipnja 1989.

Izdanje o kome ćemo ovdje nešto reći, donosi neke tekstualne nadopune koje odražavaju određene biblijsko-teološke pomake naglasaka te neke neočekivane pravne izmjene s kojima je potrebno upoznati naše čitatelje. Te izmjene bi trebale imati određenog odjeka u misalu i časoslovu pa je to razlog više da se nešto o tome reče.

Izmijenjen je redosljed u naslovu

Naslov prvoga pokoncilskog izdanja ovoga dijela pontifikala glasi: "*De Ordinatione diaconi, presbyteri et episcopi*". Drugo izdanje je objelodanjeno pod naslovom *De Ordinatione episcopi, presbyterorum et diaconorum*. Izmjena redosljeda u naslovu nije slučajnost nego je odraz određenog poimanja i naglasaka koji se žele istaknuti. Redosljed u naslovu prvoga izdanja odražavao je praksu redosljeda primanja pojedinih dijelova svetoga Reda, a naslov drugoga izdanja želi naglasiti teologiju Reda utemeljenu na većini starih liturgijskih izvora na Istoku i Zapadu i jasno izraženu u dogmatskoj konstituciji *Lumen Gentium*. Prema toj neprekinutoj tradiciji, sakrament Reda je shvatljiviji kad ga počnemo promatrati počevši od biskupa. U naslovu drugoga izdanja upotrebljena je jednina za biskupa a množina

za prezbitere i đakone. Tim pothvatom je potvrđena živa predaja Crkve da svaka pojedina Crkva ima jednoga biskupa i više prezbitera i đakona.

Javno prihvaćanje celibata obavezno je i za redovnike

Jedina prava novost pravne naravi koju sa sobom donosi novi pontifikal jest odredba da kandidati za đakonat koji su već položili svečani zavjet posvećene čistoće u nekoj redovničkoj zajednici moraju javno prihvatiti i obavezu celibata prije pristupanja ređenju za đakonat. Budući da je kanon 1037. Crkvenog prava određivao da takvi kandidati ne trebaju posebno preuzimati obavezu celibata, trebalo je najprije dokinuti propis toga kanona što je mogao učiniti samo Papa osobno, što je i učinjeno.

Takva odredba je neočekivana i pomalo čudna jer odražava neobično gledanje na mjesto i ulogu redovničkih zavjeta u Crkvi. Dosadašnja tumačenja teologa i pravnika uvijek su isticala da je redovnički zavjet posvećene čistoće širi i strožiji od obaveze celibata pa se smatralo da je celibat u potpunosti sadržan u javnom zavjetu Bogu koji je Crkva prihvatila. Odluka da i oni koji su već položili svečane zavjete moraju prihvaćati i posebnu obavezu celibata, ozbiljno postavlja pitanje da li današnje vodstvo Katoličke crkve smatra da javno polaganje svećanih redovničkih zavjeta uopće ima pravnih učinaka. Možda će kompetentni komentari istaknutih pravnika dati neka bolja osvjetljenja.

Redovnici trebaju obećati poštovanje i poslušnost i dijecezanskom biskupu

Dosadašnja je praksa bila da su redovnici koji su primali svećenički red za vrijeme obreda obećavali poslušnost samo "svome ordinariju", što je konkretno značilo svome višem redovničkom poglavaru. Novi obred predviđa da redovnik koji pristupa svetim redovima mora obećati poslušnost "dijecezanskom biskupu i svome zakonitom višem poglavaru".

Ta odluka je dosta jasan odraz teološkog poimanja jedinstva svećeništva mjesne Crkve okupljene oko biskupa i crkvene discipline po kojoj je redovnik osobno podložan svome višem poglavaru. Kandidat, dakle, ne obećava poštovanje i poslušnost određenom dijecezanskom biskupu, nego biskupu onoga mjesta u koje će ga njegov redovnički starješina postaviti.

Proširena i obogaćena obećanja kandidata za prezbiterat

Obećanja koje izabranici daju biskupu za vrijeme ređenja odražavaju shvaćanje mjesta i uloge prezbiterske službe u Crkvi. Pitanja koja postavlja biskup-zaređitelj i odgovori na ta pitanja odnose se na prihvaćanje službe, suradnju s biskupom, propovijedanje i naučavanje, dijeljenje Kristovih otajstava (sakramenata) i molitve za narod koji će im biti povjeren.

Zanimljivo je uočiti proširivanje pitanja o dijeljenju Kristovih otajstava izričitim spominjanjem euharistijske žrtve i sakramenta pokore. Tumači ističu da se time izišlo ususret nekim biskupskim konferencijama koje su tražile da se među službama koje će budući prezbiteri obavljati treba izričito spomenuti podjeljivanje sakramenta pokore.

Uz to prošireno obećanje uvršteno je i jedno novo: *moliti za povjereni narod*. Taj vid prezbiterske službe još jasnije će doći do izražaja u posvetnoj molitvi ređenja prezbiterâ i to ovim redoslijedom: propovijedati evanđelje, dijeliti Kristova otajstva, moliti za povjereni narod. To nas uvodi u detaljniji prikaz službe prezbitera prema posvetnoj molitvi.

Služba prezbiterâ prema posvetnoj molitvi

Posvetna molitva prigodom ređenja prezbiterâ predstavlja jedan od glavnih dijelova cjelokupnog obreda ređenja preabiterâ. U novoj posvetnoj molitvi, koja je prerađena i proširena, sažeto je izraženo današnje teološko i funkcionalno poimanje prezbiterske službe. Ukratko ćemo upozoriti na glavne naglaske da bi to moglo postati poticaj i izazov daljnjem domišljanju.

Biskupovi suradnici - Biskup zaređitelj moli nad kandidatima za prezbiterat da budu "*cooperatores Ordinis nostri*" - suradnici našega Reda. To je prva i osnovna zadaća prezbitera u Crkvi. Iz nje proizlaze sve druge zadaće. Ta suradnja prezbitera s biskupom treba se konkretno ostvariti u propovijedanju evanđelja, dijeljenju sakramenata te molitvi za povjereni narod i za čitavi svijet.

Pomoćnici i savjetnici - Iz osnovnih oznaka biskupovih suradnika proizlaze druge zadaće u kojima se konkretizira ta suradnja. Prezbiteri kao biskupovi suradnici pomažu svome predvodniku u naučavanju, posvećivanju i upravljanju Božjim narodom. Očito je, dakle, da se ne prvenstveno ne radi o pravnom položaju ili o administrativnom ustrojstvu. Naglasak je na sakramentalnoj pomoći i suradnji koja proizlazi iz otajstvenog jedinstva Kristova svećeništva na kome participiraju i biskupi i prezbiteri. Naglašavanje da je Krist u svome spasiteljskom naumu izabrao i posvetio apostole i učinio ih dionicima svoga poslanja, te da im je dodijelio

pratioce i nasljednike koji će nastaviti dovršavati spasiteljsko poslanje Krista i apostola, uokviruje prezbitersku službu u okvir ekonomije spasenja u svim vremenskim epohama.

Biskupovi su savjetnici prikazani u tipologiji Mojsijevih i Aronovih savjetnika i pomagača. Sedamdeset i dva razborita starca bijahu Mojsijevi savjetnici, a Aron i njegovi nasljednici preuzeše brigu o kovčegu zavjetnom i o bogoslužju. Te dvije grupe starozavjetnih ljudi su tipovi kršćanskih prezbitera koji pomažu biskupu savjetom i brigom oko ostvarivanja konkretnog bogoslužja i svega što je usko s time povezano. A sve je to jasno istaknuto u glavnoj posvetnoj molitvi prigodom ređenja.

* * *

Ovo kratko izlaganje novih naglasaka u obnovljenom pontifikalu želi potaknuti svećenike da još bolje upoznaju uzvišenu otajstvenost svoje službe, promatraju je u tijeku ostvarivanja povijesti spasenja, još revnije pristupe onome što vrše i druge potaknu da ih nasljeđuju.

